บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) วิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทย และ 2) วางแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทย

การวิจัยนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิปี พ.ศ. 2560-2561 ส่วนวิธีการวิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทยตามแนวคิดแบบจำลองระบบเพชร ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านปัจจัยการผลิต 2) ด้านอุปสงค์ 3) ด้านอุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่องและสนับสนุน และ 4) ด้านกลยุทธ์ โครงสร้าง และสภาพการแข่งขัน โดยใช้ค่าร้อยละ อัตราส่วนการกระจุกตัว และค่าดัชนีความเชื่อมโยงโดยรวมไปข้างหน้าและข้างหลัง รวมทั้งการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนระดับศักยภาพการแข่งขันตามตัวชี้วัดต่างๆ ของปัจจัย 4 ด้าน และการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทย โดยวิเคราะห์ปัจจัย 4 ด้าน พบว่า ปัจจัยที่เป็นผลดีต่อการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพการแข่งขัน ได้แก่ 1) ด้านปัจจัยการผลิต คือ การจ้างงานเพิ่มขึ้นและแรงงานมีความชำนาญด้านการเจียระไนเพชรและพลอย 2) ด้านอุปสงค์ คือ ยอดขายเพิ่มสูงขึ้น 3) ด้านอุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่องและสนับสนุน คือ การได้รับสนับสนุนจากการรวมกลุ่มธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ และ4) ด้านกลยุทธ์ โครงสร้าง และสภาพการแข่งขัน คือ จำนวนสถานประกอบการเพิ่มขึ้น สำหรับปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพการแข่งขัน ได้แก่ 1) ด้านปัจจัยการผลิต คือ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนทำได้ยาก ดัชนีผลิตภาพแรงงานลดลง ขาดแคลนบุคลากรด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ วัตถุดิบส่วนใหญ่นำเข้าจากต่างประเทศ และการขาดแคลนเทคโนโลยีขั้นสูงในการเจียระไน 2) ด้านอุปสงค์ คือ ดุลการค้าของอัญมณีและเครื่องประดับขาดดุล 3) ด้านอุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่องและสนับสนุน คือ มีความเชื่อมโยงกับสาขาการผลิตอื่นในระบบเศรษฐกิจน้อย พิจารณาได้จากค่าดัชนีความเชื่อมโยงโดยรวมไปข้างหน้าและข้างหลังมีค่าเท่ากับ 0.73872 และ 0.93480 ตามลำดับ และ 4) ด้านกลยุทธ์ โครงสร้าง และสภาพการแข่งขัน คือ สถานประกอบการส่วนใหญ่มีขนาดเล็กซึ่งมีศักยภาพการผลิตค่อนข้างต่ำ สิทธิบัตรอัญมณีและเครื่องประดับมีสัดส่วนน้อยเมื่อเทียบกับสิทธิบัตรทั้งหมดในประเทศ ผู้ประกอบการยังต้องพัฒนาสินค้าที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์และการสร้างตราสินค้า และประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกรายเล็กของตลาดโลก

นอกจากนี้บทบาทของภาครัฐที่เป็นผลดีต่อการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพการแข่งขัน คือ อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับได้รับการส่งเสริมศักยภาพการแข่งขันจากหลายหน่วยงาน สำหรับบทบาทภาครัฐที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพการแข่งขัน คือ สถาบันเฉพาะทางที่ใช้การฝึกอบรมการออกแบบและการทดสอบอัญมณียังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ

การวิเคราะห์ระดับศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งขันจากตัวชี้วัดปัจจัย 4 ด้าน พบว่า ประเทศไทยเสียเปรียบประเทศคู่แข่งทั้ง 2 ประเทศ ได้แก่ประเทศอินเดียและจีน โดยประเทศไทยเสียเปรียบประเทศอินเดียมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.92 รองลงมา คือ ประเทศจีน คิดเป็นร้อยละ 4.42

ผลการวิเคราะห์การวางแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทย พบว่า การวางแนวทางมี 5 ยุทธศาสตร์ 8 กลยุทธ์ 8 แผนงาน และ 12 โครงการในการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับ 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อยกระดับความสามารถในการผลิตอัญมณีและเครื่องประดับ 3) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับ 4) ยุทธศาสตร์การ

เชื่อมโยงความร่วมมือในกลุ่มอัญมณีและเครื่องประดับและ 5) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อัญมณีและเครื่องประดับสู่สากล

Abstract

This research has two objectives 1) to analyze the competitive potential of Thai gem and jewelry industry 2) to establish guidelines for the development way of Thai gem and jewelry industry.

This research used secondary data year 2018-2019.The research employed the competitive potential analysis of the gem and jewelry industry of Thailand based on the diamond model. There were four factors as followed: 1) input side, 2) demand side, 3) the related and supporting industries, and 4) strategy, structure and competitive condition, using percentage, concentration ratio and total forward and backward linkage index including the criteria for grading of competitive potential according to four indicators and strength, weakness, opportunity and threat analysis.

The analysis result of the competitiveness of Thai gem and jewelry industry by analyzing four factors found that factors contributing to the development of competitiveness were as follows: 1) production factor side was to increase the employment and workers have expertise in grinding diamond and gemstone 2) demand factor side was the continuous growth of sales 3) the related and support industries were the supporting from the increase of the gem and jewelry enterprise integration and 4) strategic, structure and competitive condition were the number of enterprises increased. Factors that barrier to the development of competitiveness were 1) production factor side was the access to the financial source was difficult, labor productivity index decreased, lack of product design personnel, most of the raw materials were imported from abroad and lack of advance technology in grinding. 2) demand factor side was the gem and jewelry trade deficit. 3) the related and support industries were the low linked to other branches of production in the economy, considering from the total forward and backward linkage indexes equaled to 0.73872 and 0.93480, respectively. 4) strategic, structure and competitive condition were most of the enterprises were small, with relatively low production potential, gem and jewelry patents were relatively small compared to all patents in the country, entrepreneurs also need to develop products that use creativity and branding, and Thailand was a small exporter in the world market.

Moreover, the role of government sector was good for supporting the development of competitiveness were the gem and jewelry industry had been promoting the competitiveness from many organizations. For government roles that barriered to the development of competitiveness were specialized institutions that use design training and gem testing were not enough to meet the need.

An analysis of the competitiveness of Thai gem and jewelry industry in comparison with the competitor countries as follows: India and China, resulted from the four factor

indicators found that Thailand disadvantages to two competing countries. Thailand was the most unfavorable to India equaled to 6.92%, followed by China equaled to 4.42, respectively.

Analysis of the development way of Thai gem and jewelry industry found that there were five Thailand strategies, eight strategies, eight plans and twelve projects to develop the competitiveness of the Thai gem and jewelry industry, consisted of 1) human resource development strategy in gem and jewelry business 2) development strategy to enhance the ability to produce gem and jewelry 3) strategy to promote gem and jewelry exports 4) strategic linkage in gem and jewelry collaboration 5) strategy for the development and upgrading of international gem and jewelry standards.